

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Idrotts- och fritidsnämnden

Datum:
2021-05-11

Diarienummer:
IFN-2021-00118

Handläggare:
Ewa Wennmark

Pandemins effekter på föreningslivet

Förslag till beslut

Idrotts- och fritidsnämnden beslutar

1. **att** godkänna bifogad utredningsrapport,
2. **att** uppdra till förvaltningen med utgångspunkt från de tre fokusområden som framkommer i föredragningen ta fram åtgärder i nämndens verksamhetsplan för 2022.

Ärendet

Idrotts- och fritidsnämnden har gett stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att utreda pandemins effekter på föreningslivet.

Den pågående pandemin kan komma få långsiktiga negativa effekter på barn- och ungas hälsa. Barn och unga i familjer med sämre ekonomiska och sociala förhållanden eller personer med funktionsnedsättning riskerar att särskilt drabbas till följd av inställda aktiviteter och sämre ekonomi.

Antalet medlemmar har minskat med 1 577 individer och det finns tydliga skillnader mellan könen. Fritids- och idrottsaktiviteter som innebär närkontakt har drabbats hårdast med minskade och inställda aktiviteter vilket också gäller föra parasport.

Förvaltningen kan utifrån framtagna underlag och föreningarnas inspel dra slutsatsen att föreningarnas ekonomi 2020 inte nämnvärt påverkats. Det går dock inte uttala sig om det är en effekt av slopade markeringsavgifter och betalningsfrist på tre månader, kompensationsbidrag eller minskade aktiviteter. Föreningarnas ekonomi kommer däremot på sikt påverkas negativt till följd av minskade intäkter.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen.

Föreningar har bidragit till utredningen genom att ställa upp i djupintervjuer samt workshop under Föreningsdialogen i mars 2021.

Utredningen har innefattat framtagande och analyserande av statistik från både kommunens bidragssystem InterbookGo och Aktivitetsstöd samt Riksidrottsförbundets aktivitetsstatistik. Tjänstepersoner har gjort djupintervjuer med föreningar via telefon.

Barnrättsperspektivet har beaktats i ärendet genom att utredningen riktar sig mot barn och unga 5-25 år och då åtgärder förslås för denna målgrupp.

Jämställdhetsperspektivet är inte relevant i detta ärende utan kommer att med stöd av utredningsrapporten kunna beaktas vid framtagande av åtgärder.

Näringslivsperspektivet är inte relevant i ärendet.

Föredragning

Idrotts- och fritidsnämnden har gett stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att utreda pandemins effekter på föreningslivet.

Statistik har tagit fram och analyserats ur kommunens bidragssystem InterbookGo samt Aktivitetsstöd. Förvaltningen har gjort en jämförelse mellan 2019 och 2020 års statistik samt jämfört kommunens statistik med Riksidrottsförbundets aktivitetsstatistik. Tjänstepersoner har gjort djupintervjuer med föreningar via telefon. Som komplettering till kommunens utredning har andra utredningar och rapporter, riktat mot barn och unga med särskilt fokus på idrott och fritid, använts som underlag.

Nationella utredningar och rapporter pekar på att antalet föreningsaktiva minskar och stillasittandet ökar vilket också skiljer sig åt mellan ålder och kön. Flickor slutar i större utsträckning sin idrott och är mer stillasittande än pojkar. Barn och unga i familjer med sämre ekonomiska och sociala förhållanden eller personer med funktionsnedsättning riskerar att särskilt drabbas till följd av pandemins effekter.

Föreningarna som har deltagit i djupintervjuerna uttrycker en oro för framtiden. De är rädda att de tappar två årskullar till följd av inställd cup- och matchverksamhet som är ett viktigt inslag även i breddidrotten. De ser att ekonomin påverkas genom förlorade intäkter vilket på sikt påverkar föreningsverksamheten negativt. Förvaltningen kan dock i nuläget inte se några sådana tydliga effekter av pandemin utan anser att det är frågor som behöver följas kontinuerligt framöver.

Antalet medlemmar i bidragsberättigade föreningarna minskade totalt för båda könen i åldern 5-25 år med 1 577 individer. Det finns tydliga skillnader mellan könen där antal flickor minskade med 5,3 procent och antal pojkar minskade med 2,5 procent.

Det förvaltningen kan se är att fritids- och idrottsaktiviteter som innebär närkontakt har drabbats hårdast av pandemin med minskade och inställda aktiviteter, vilket även gäller parasport. Förvaltningen bedömer att det finns ökad svårighet att locka tillbaka deltagare till dessa aktiviteter och särskilt personer med funktionsnedsättning där logistik med transporter, boende och ledsagare ska komma till.

Utifrån statistik och djupintervjuer bedömer också förvaltningen att det finns en risk för att den verksamhet som under pandemin vuxit med nya barngrupper kommer att få svårigheter med att hitta tillgängliga tider i kommunens anläggningar. Detta då föreningsidrotten sakteligen startar upp ordinarie verksamhet för alla åldrar.

I jämförelse mellan aktivitetsbidrag mellan markeringsavgifter kan det konstateras att kostnaderna för markeringsavgifterna har minskat med 17 procent medan aktivitetsbidraget endast har minskat med 3 procent. Förvaltningen drar slutsatsen att ekonomin under 2020 för de föreningar som hyr in sig i kommunala anläggningar till markeringsavgift inte har påverkats negativt, snarare tvärtom. Däremot går det inte att dra några entydiga slutsatser då orsaken till minskade markeringsavgifter inte kan fastslås bero på slopade markeringsavgifter eller minskade antal aktiviteter eller en kombination av båda delar.

Skulderna för de fasta hyreskontrakten har ökat med 82 procent per den sista december 2020. Förvaltningen kan inte uttala sig om orsaken till skuldökningen i och med att betalningsfristen idag är tre månader vilket ger föreningarna en möjlighet att skjuta på sina betalningar.

Barn och ungas psykiska hälsa kommer omhändertas i kommande rapport från kommunledningskontoret.

Mot bakgrund av vad som framkommit i utredningen om pandemins effekter på föreningslivet föreslås att förvaltningen får i uppdrag att ta fram åtgärder i nämndens verksamhetsplan för 2022 riktat till tre fokusområden:

- Rekrytering av ledare
- Rekrytering av medlemmar
- Riktade insatser till de barn och unga som står längst ifrån föreningsidrotten med avseende på:
  - Socioekonomiskt utsatta områden
  - Flickors deltagande
  - Funktionsnedsatta personers deltagande

Förvaltningen bedömer också att arbetet med planering för föreningarnas återgång måste börja redan nu och där inkludera en planering för den verksamhet som ökat under pandemin så att inte brist på halltider orsakar att verksamheterna måste läggas ned till 2022. Detta arbete sker dock inom ramen för den verksamhet som redan bedrivs inom förvaltningen.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet ger inga ekonomiska konsekvenser för 2021. För 2022 har nämnden föreslagit en tillfällig utökning av ramen med ytterligare 3 miljoner kronor för åtgärder för att minska pandemins effekter på föreningslivet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 11 maj 2021

Utredningsrapport Pandemins effekter på föreningslivet

Stadsbyggnadsförvaltningen

Christian Blomberg
Stadsbyggnadsdirektör

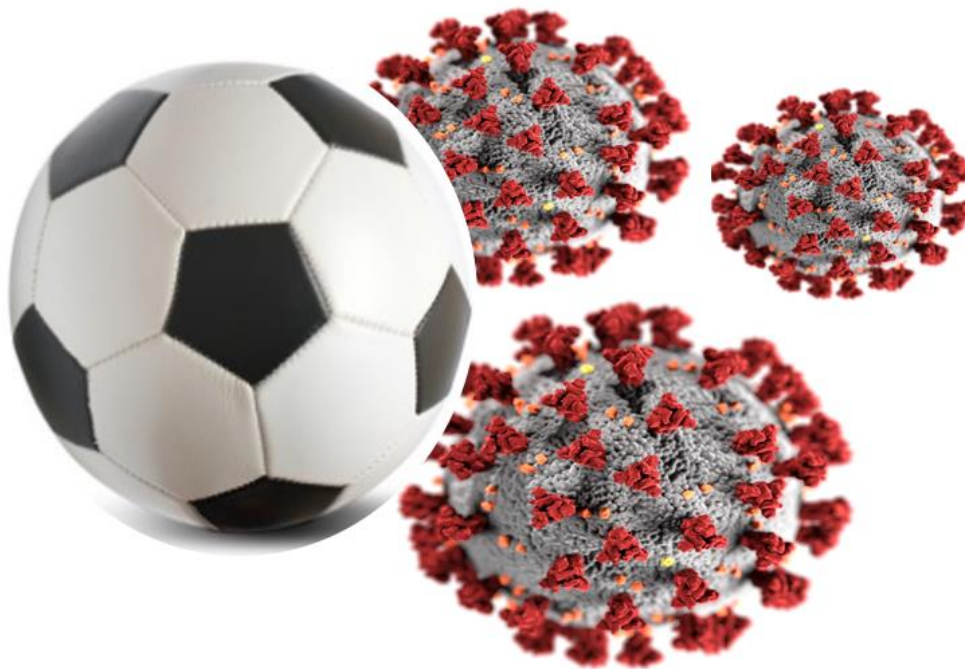
Idrotts- och fritidsnämnden
Rapport

Datum:
2021-04-29

Diarienummer:
IFN-2021-00118

Handläggare:
Ewa Wennmark

Pandemins effekter på föreningslivet

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning	3
Rapportbeskrivning och läsanvisning.....	3
Syfte, frågeställning och begränsning.....	4
Hur har pandemin påverkat föreningslivet	4
Avgränsningar	4
Genomförandet.....	4
Frågeområden och djupintervjuer	4
Föreningarnas upplevelse om aktiviteter och medlemmar	4
Aktiviteter och medlemmar.....	5
Aktiviteter	5
Medlemmar	7
Finns det skillnader mellan olika idrotter	8
Hur har föreningarnas ekonomi påverkats.....	9
Kommunala bidrag för aktiviteter	9
Statliga bidrag för aktiviteter – Riksidrottsförbundets LOK stöd.....	9
Kompensationsbidrag	10
Aktivitetsbidrag i förhållande till markeringsavgifter	11
Skulder för fasta hyreskostnader och markeringsavgifter	11
Har den ideella ledarkraften påverkats.....	12
Vilken stöttning skulle ni behöva av kommunen.....	12
Barn och ungas psykiska och fysiska hälsa.....	12
Tidigare undersökningar	13
Slutsats och förslag på åtgärd	14

Sammanfattning

Det visar sig att pandemins påverkan på föreningar har skett både direkt och indirekt genom att vissa föreningar har lagts ned helt medan andra har kunnat ställa om sin verksamhet. Föreningsdrotten påverkas olika beroende på idrott. Paraidrotten, dans och kontaktsport är de som påverkats mest av minskade aktiviteter medan exempelvis fotboll, ridning och simidrott ökat sina verksamheter.

Flickor har i högre grad sagt upp sitt medlemskap vilket kan antas bero på att fler flickor än pojkar har inomhusidrotter vilket påverkat idrotten mer negativt.

Utredningens riktning var mot barn- och ungdomsföreningar 5-25 år och dess bredd. Under djupintervjuerna framkom det att breddidrotten påverkas negativt av elitidrottens restriktioner. Flera föreningar vittnar om att de har minskade intäkter på grund av uteblivna försäljningar eller andra uppgifter på matcher och cuper.

Det går inte i dagsläget uttala sig om hur föreningarnas ekonomi påverkas av pandemin. Flera föreningar berättade i intervjuerna att de fått bättre ekonomi och andra säger att ekonomin är lika som tidigare. Enligt utbetalat aktivitetsbidrag minskat med 3% vilket ligger i linje med minskat antal tillfällen och medlemmar. Rapporten visar också att de 180 föreningar som finns under idrotts- och fritidsnämnden uppburit ca 11 miljoner i kompensation med fördelningen 7,5 miljoner kronor från Riksidrottsförbundet och rasterande 3,5 miljonerna står kommunen för. I de 3,5 miljonerna ingår slopade markeringsavgifter och kompensationsbidrag för fasta hyreskostnader.

Inledning

Idrotts- och fritidsnämnden har gett stadsbyggnadsförvaltningen avdelningen för idrott och fritid i uppdrag att utreda pandemins effekter på föreningslivet.

I Uppsala finns det många föreningar varav 180 är bidragsberättigade barn- och ungdomsföreningar hos idrotts- och fritidsnämnden. Under flera år har Uppsala stuckit ut när det gäller ökande av antalet aktiviteter och medlemmar bland barn och unga. Här har trenden visat på ökade siffror, särskilt är ökningen bland flickor i tonåren.

Den pågående pandemin kan komma att få långsiktiga negativa effekter på kommuninvånarnas hälsa, främst den psykiska som påverkas av isolering och ensamhet. Barn och unga i familjer med sämre ekonomiska och sociala förhållanden samt de med begränsande fysiska och psykiska förutsättningar riskerar särskilt att drabbas av direkta och indirekta hälsokonsekvenser.

Utredningsrapporten omfattar följande områden av pandemins effekter: föreningarnas medlemsantal och aktiviteter, föreningarnas ekonomi, ideella ledare, fysiskt- och psykisk hälsa hos barn och unga, skillnader mellan idrotter.

Rapportbeskrivning och läsanvisning

Rapporten presenterar områden som idrotts- och fritidsnämnden har rådighet att aktivt arbeta med och riktas främst till breddföreningar. Varje område beskrivs utifrån relevans gentemot föreningsverksamheten och avslutar med inspel från djupintervjuerna. Det presenteras också information från tidigare undersökningar och rapporter, resultat, analys och förslag på åtgärder.

Syfte, frågeställning och begränsning

Rapporten syftar till att ge ett underlag för idrotts- och fritidsnämnden att kunna prioritera insatser till följd av pandemins effekter riktat till föreningslivet under nämndens ansvar.

Hur har pandemin påverkat föreningslivet

- Har föreningarnas medlemsantal och aktiviteter förändrats?
- Finns det skillnader mellan olika idrotter?
- Hur har föreningarnas ekonomi påverkats?
- Har ideella ledarkraften påverkats?
- Hur har barn- och ungas fysiska och psykiska hälsa påverkats?

Avgränsningar

Utredningen har begränsats till att endast omfatta hur breddidrotten har påverkats av pandemin och kommer därför inte ta i direkt mening ta hänsyn till elitidrottens perspektiv.

Genomförandet

Utredningen har genomförts av avdelningen idrott och fritid vid stadsbyggnadsförvaltningen.

Statistik har tagit ut och analyserats ur kommunens aktivitetsstatistik. En jämförelse har gjorts mellan 2019 och 2020 års statistik. En jämförelse har även gjorts med Riksidrottsförbundets aktivitetsstatistik.

Djupintervjuer med föreningar har skett via telefon.

En inläsning av utförda utredningar och rapporter gällande idrott och fritid riktat mot barn och unga i sin helhet men med särskilt fokus på pandemin.

Frågeområden och djupintervjuer

Föreningarnas upplevelse om aktiviteter och medlemmar

43 föreningar har deltagit i djupintervjuer för att ytterligare fånga föreningarnas nuläge, upplevelse och tankar kring hur pandemin har påverkat deras verksamhet. Djupintervjuerna nyanserar och kompletterar den framtagna statistiken.

De frågor som ställdes till föreningarna var:

- Har medlemsantalet och aktiviteterna förändrats?
- Har ni fått några indikationer från era medlemmar om barnens psykiska hälsa har påverkats?
- Har er förening förlorat ledare?
  - Om ja, har ni fått någon hint om att de kommer tillbaka efter pandemin?
- Har ni frågat barn och unga som slutar om de gör det på grund av pandemin?
- Hur har er ekonomi påverkats på grund av pandemin?

- Har ni någon seniorverksamhet som inte kunnat bedrivas men som belastat ekonomin negativt?
- Har ni haft kostnader som ni inte kunnat reglerat?
- Vilken stöttning skulle ni behöva av kommunen nu och framöver för att kunna återgå till er vanliga verksamhet:
  - Utbildning
  - Ekonomi
  - Marknadsföring
  - Knyta samverkan med andra föreningar
  - Övrigt

Aktiviteter och medlemmar¹

Det underlag som använts kommer från bidragsansökningar hos idrotts- och fritidsnämnden vilka riktar sig till barn- och ungdomsföreningar 5-25 år där ca 80% är idrottsföreningar och 20% övriga fritidsföreningar, totalt är det 180 bidragsberättigade föreningar.

Aktivitetspoäng och sammankomster enligt regelverk

Bidrag utgår för varje stödberättigad sammankomst:

- Minst tre stödberättigade medlemmar på plats
- Minst 60 minuter
- Bidrag utgår för varje deltagare per sammankomst enligt:
- 1 poäng per deltagare per sammankomst om minst 60 min
- 3 poäng per deltagare per sammankomst om minst 180 minuter

Medlemmar

Bidrag utgår för varje stödberättigad medlem

- 5-25 år, boende och folkbokförd i Uppsala kommun
- Betalt medlemsavgift föregående år

Aktiviteter²

Antalet aktiviteter kan mätas dels genom antal sammankomster, dels genom aktivitetspoäng. Bägge delar har en vikt utifrån hur föreningarna fördelar längd och storlek på sina träffar samt utifrån att vissa föreningsaktiviteter är mer sällan men pågår under längre tid. Statistiken skiljer sig också åt genom att sammankomster endast speglar ålder på utövare medan aktivitetspoäng speglar både ålder och kön.

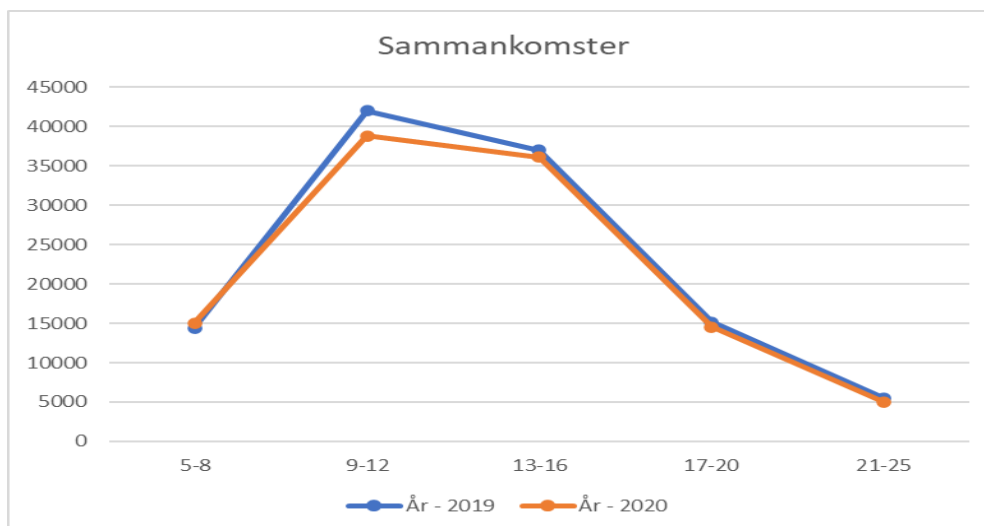
Totalt för alla bidragsberättigade föreningar har sammankomsterna minskat med 4% och som mest minskade sammankomsterna i åldern 9-12 år.

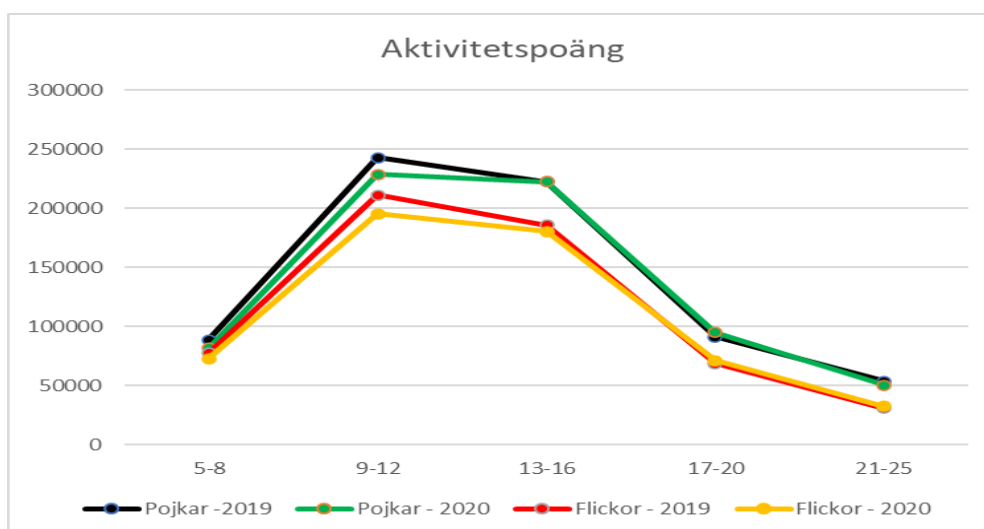
¹ Bidragsregler barn- och ungdomsföreningar 5-25 år

² Statistikunderlag från kommunens bidragssystem

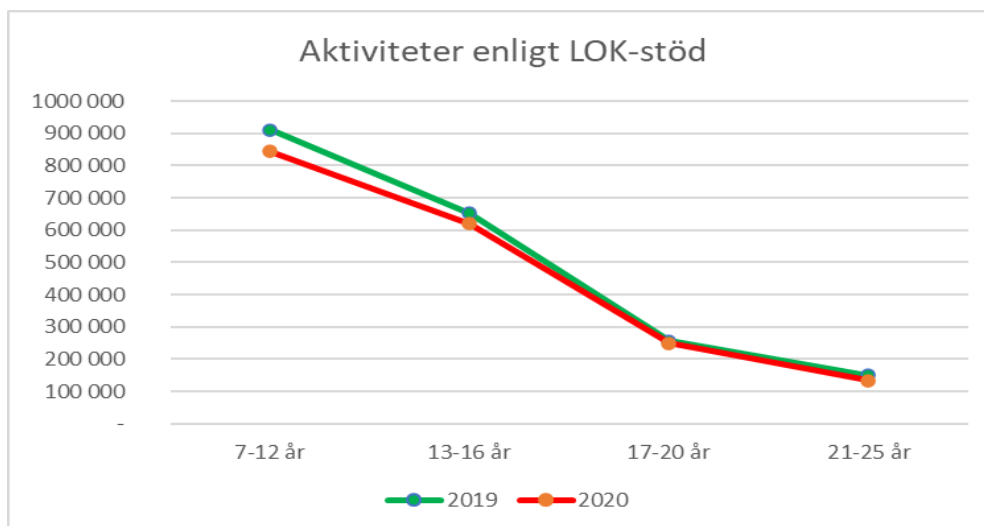
Aktivitetspoängen visar en minskning på 3,4% här ser man att minskningen är mellan 5-12 år. Det är ingen större skillnad mellan könen där flickor utgör ett tapp på 3,7% och pojkar 3,1%.

Riksidrottsförbundets LOK-stöd³

De idrottsföreningar som är medlemmar i Riksidrottsförbundet (RF) kan ansöka och ta del av det statliga lokala aktivitetsstödet (LOK) för barn och unga i åldern 7-25 år. RF fördelar sitt stöd utifrån län och i Uppsala län har ca 330 föreningar tagit del av LOK-stödet. Totalt visar RF:s statistik en minskning på 6,5% RF:s statistik visar också att tappet störst i åldrarna 7-12 år.

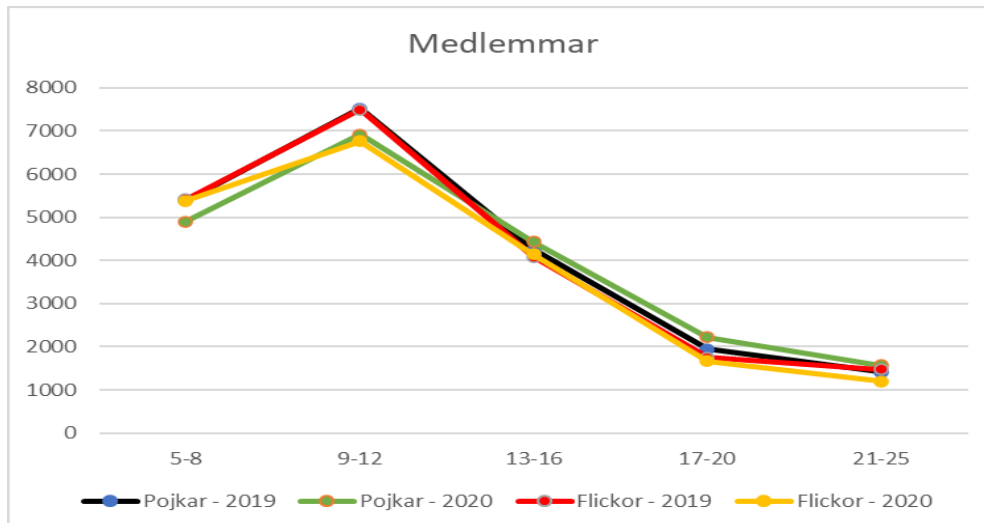
³ Lok-Statistik Riksidrottsförbundet

Medlemmar

Antalet medlemmar mäts genom föreningarnas inkomna ansökningar på aktiva medlemmar utefter ålder och kön. Statistiken utgör inte unika medlemmar, utan en person kan vara aktiv och medlem i flera föreningar.

Antalet medlemmar minskade totalt för bägge könen i åldern 5-25 år med 1 577 individer. Det finns tydliga skillnader mellan könen där flickor har minskat med 1075 individer vilket motsvarar 5,3% medan pojkar har minskat med 502 individer vilket motsvarar 2,5%.

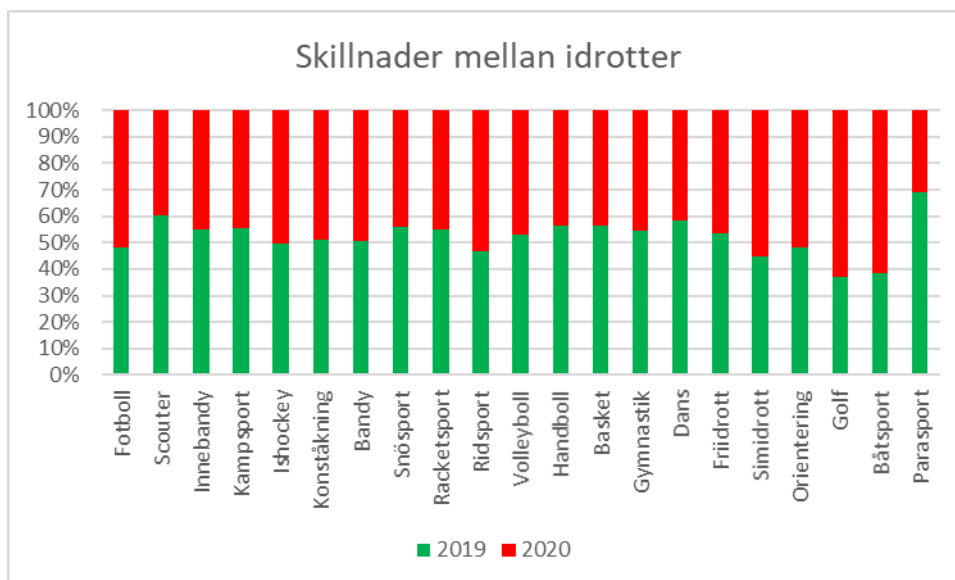
Aktiviteter, medlemmar och ledare från djupintervjuer⁴

Utav de intervjuade föreningarna så är det några, särskilt kontaktsporten som märkt en viss förändring medan övriga inte märkt av någon större förändring i medlemsantal eller aktiviteter under 2020. De flesta av intervjuade föreningarna känner dock en oro att på sikt förlora barn och unga. Endast ett par av föreningarna har tappat ledare till följd av pandemin.

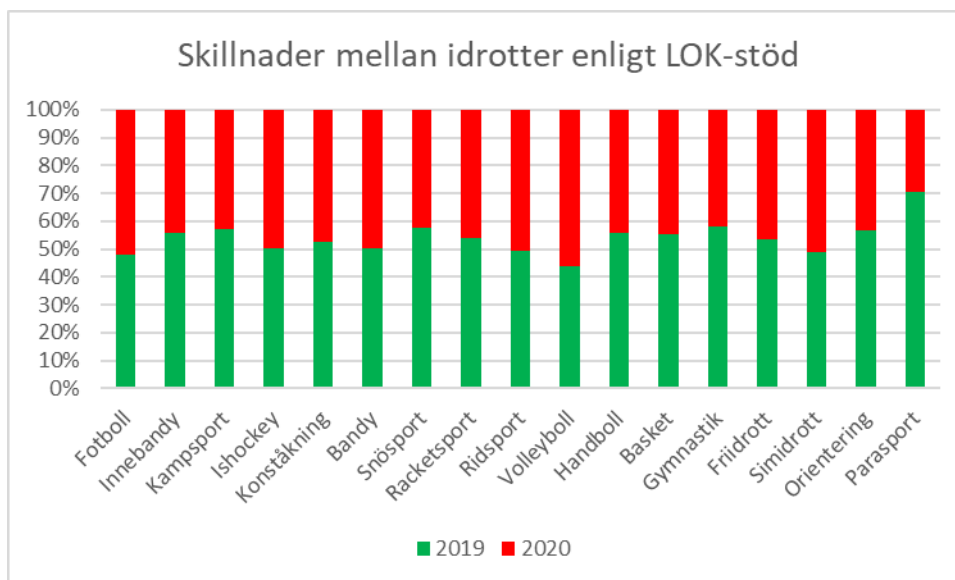
⁴ Svartsformulär från djupintervjuer

Finns det skillnader mellan olika idrotter

Kommunens statistik över aktiviteter utefter idrott visar att fotboll, ridsport, simidrott, golf och båtsport har ökat medan övriga idrotter har minskat. Parasport är den idrott som minskat mest.

Riksidrottsförbundets statistik utefter idrott visar en liknande bild som kommunens statistik.

I och med pandemin har både RF och kommunen stöttat föreningar i att ställa om före ställa in vilket naturligt påverkar utfallet hos föreningarnas aktiviteter positivt. Idrotter som har kontaktsport samt parasport är de som i större utsträckning påverkats negativt av pandemin.

Skilnader mellan idrotter från djupintervjuer

De föreningar som valts ut för intervjuer motsvarar bredden och riktar sig alla till barn och unga 5-25 år. De allra flesta vittnar om att de har kunnat ställa om sin verksamhet genom att flytta ut och skapa mindre grupper. Vid intervjuerna så framkommer det

ändå att kontaktsportsföreningarna vittnar om att det varit svårare att ställa om och till följd av minskade aktiviteter.

Hur har föreningarnas ekonomi påverkats

Föreningarnas ekonomi påverkas av en rad olika saker så som bidrag och kostnader för markeringsavgifter, fasta hyreskostnader, ledarkostnader, minskade sponsringsintäkter, intäktsförluster av inställda evenemang eller förlorad försäljning. Bidragen till föreningarna styrs till stor del utifrån antal medlemmar och aktiviteter.

Kommunala bidrag för aktiviteter

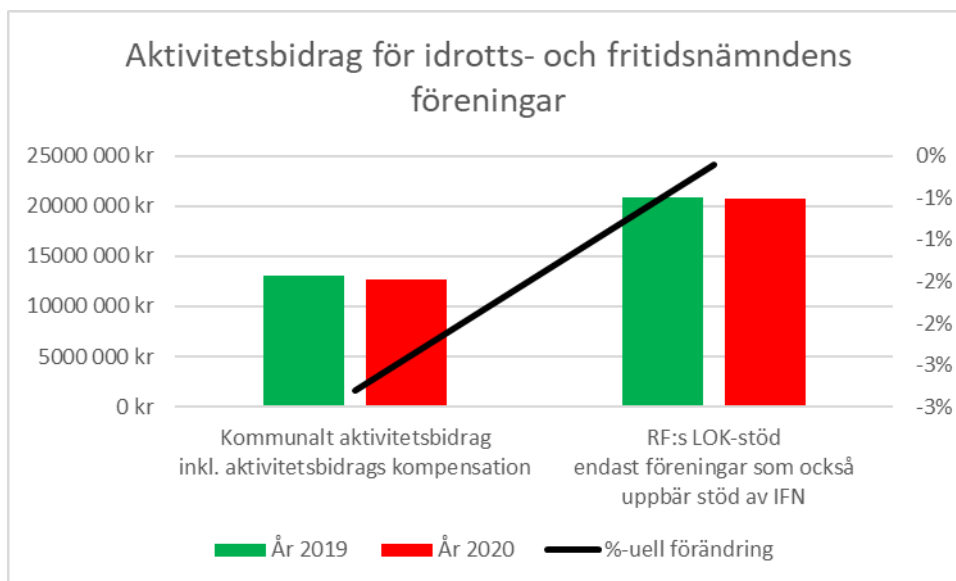
- Aktivitetspoäng – 1 poäng 4 kr, 3 poäng 12 kronor
- Sammankomster – 60 kr per godkänd sammankomst
- Medlemmar – 54 kr per medlem

Totalt betalade kommunen ut 15,2 miljoner kronor under 2019 för aktiviteter och medlemmar. Under 2020 var motsvarande summa 14,7 miljoner kronor varav 643 tusen kronor är kompensationsbidrag för minskade aktiviteter. Totalt minskade kommunens utbetalda bidrag med 3,3% vilket motsvarar 508 tusen kronor. I utredningen framåt kommer kommunens kompensationsbidrag för minskade aktiviteter räknas samman med ovanstående aktivitetsbidrag, vilket påverkar utfallet med ca 0,3%.

Statliga bidrag för aktiviteter – Riksidrottsförbundets LOK stöd

- Deltagartillfälle – 7 kr per deltagartillfälle
- Ledarstöd – 21 kr för varje godkänd aktivitet som haft minst en ledare
- Extra ledarstöd – 5 kr för aktiviteter som haft minst två ledare på plats

Riksidrottsförbundet betalade under 2019 ut 22,5 miljoner kronor i LOK-stöd till Uppsala län varav 20,8 miljoner kronor avser LOK-stöd till idrottsföreningar som även uppbär bidrag från idrotts- och fritidsnämnden. För 2020 finns endast vårens LOK-stöd sammanställt hos Riksidrottsförbundet vilket uppgår till 11,4 miljoner kronor, varav 10,6 miljoner går till idrotts- och fritidsnämndens idrottsföreningar. Bidraget som helhet för 2020 beräknas ligga på samma nivå som 2019 det vill säga ca 22 miljoner kronor och avser alla föreningar i Uppsala län, vilket denna rapport använder i beräkningen av det totala aktivitetsstödet.

Kommunala aktivitetsbidragen (aktivitetspoäng och sammankomster) inklusive det kompensationsbidrag kommunen betalade ut för föreningarnas minskade aktiviteter visar en minskning på 3% vilket motsvarar 365 tusen kronor. Det statliga LOK-stödet från Riksidrottsförbundet⁵ visar ingen skillnad då de gör en utfyllnads utbetalning för de föreningar som varit tvungna att ställa in sin verksamhet till följd av Corona.

Kompensationsbidrag

Utöver aktivitetsbidrag har både kommunen och Riksidrottsförbundet betalat ut kompensationsbidrag. Det kommunala kompensationsbidraget är fördelat på slopade markeringsavgifter under tre månader samt lokalstöd till föreningar med fasta hyreskontrakt. Riksidrottsförbundets kompensationsbidrag är tänkt att täcka delar av minskade intäkter för bland annat tävling och cupverksamheter.

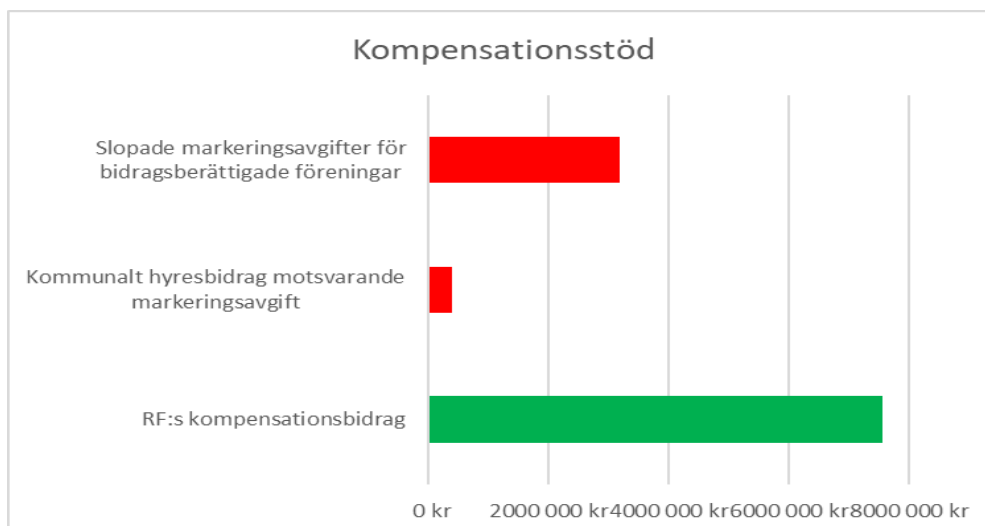
Kommunalt kompensationsstöd

Under 2020 beslutade kommunfullmäktige att under tre månader ge föreningar hyreslättnader genom att slopa markeringsavgiften. Totalt gav det alla ideella föreningar i Uppsala ett stöd som motsvarar ca 3 miljoner kronor. Utav dessa tillfaller ca 2 miljoner de föreningar som är bidragsberättigade hos idrotts- och fritidsnämnden. I enlighet med likställighetsprincipen kompengades även de föreningar som har ett hyreskontrakt med motsvarande summa som markeringsavgiften, vilket uppkom till totalt ca 384 tusen kronor och avser sex föreningar.

Riksidrottsförbundets kompensationsbidrag

Likt kommunen har Riksidrottsförbundet betalat ut kompensationsbidrag som främst syftar till att täcka minskade intäkter för bland annat tävling och cupverksamheter. 59 föreningar i Uppsala fick sammanlagt 7,5 miljoner kronor i kompensation.

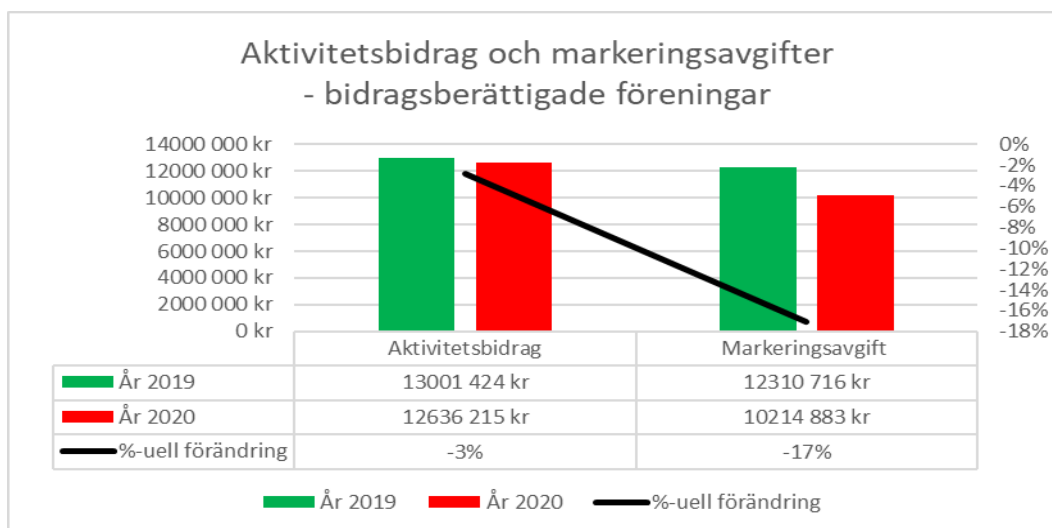
⁵ www.rf.se/bidragochstod/lok-stod

Totalt från kommunen och Riksidrottsförbundet har ca 11 miljoner kronor betalats ut i kompensationsstöd.

Aktivitetsbidrag i förhållande till markeringsavgifter⁶

För att få en samlad bild över hur föreningarna har påverkats ekonomiskt är att jämföra aktivitetsbidrag och kostnaderna för markeringsavgifter. För att denna jämförelse ska gå att genomföra så väljs endast bidragsberättigade föreningar.

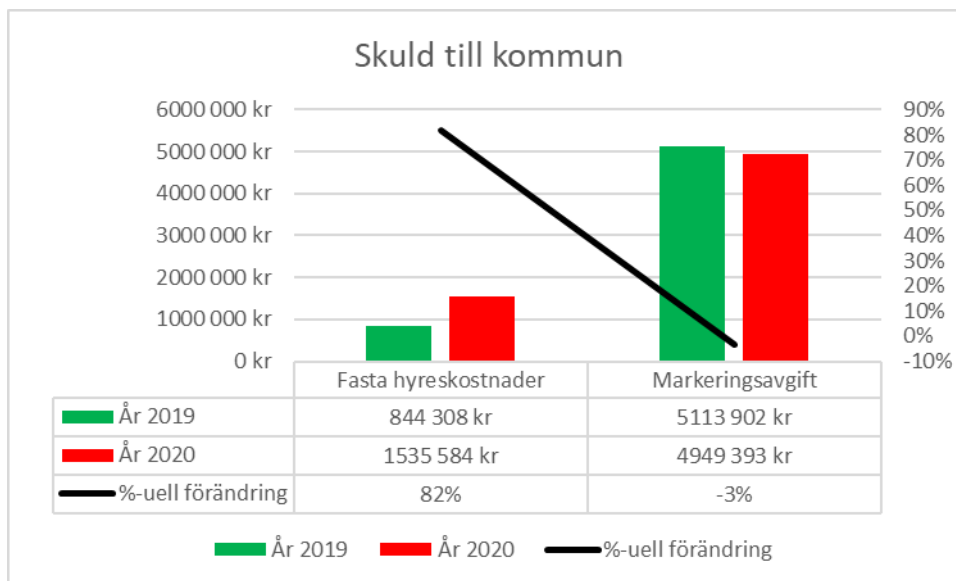
Skulder för fasta hyreskostnader och markeringsavgifter

För att ytterligare underlätta för bland annat föreningslivet under pandemin, så beslutade krisledningsnämnden KSN-2020-01122 att införa tre månaders betalningsfrist.

Jämför man de totala skulderna mellan 2019 och 2020 så ser man att föreningar med fasta hyresavtal har ökat skulden med 82% medan markeringsavgiften har minskat med 3%. I och med att betalningsfristen idag är tre månader kan man inte uttala sig om

⁶ Underlag och statistik föreningars skulder och utbetalda bidrag

ifall detta är ett resultat av pandemin eller att föreningar har en möjlighet att skjuta på sin betalning.

Ekonomi utifrån djupintervjuer

I de intervjuer som gjorts har svaren varit blandade där vissa föreningar har fått det bättre ekonomiskt till följd av minskade kostnader för markeringsavgifter i kombination med kompensationsstöd.

Andra föreningar ser att ekonomin påverkas främst till följd av minskade intäkter från cup- och matchverksamheter samt sponsring.

Har den ideella ledarkraften påverkats

Föreningar är skapade utifrån demokratiska grunder och deras verksamhet bygger till stor del på frivilligt engagemang med medlemmar som ofta arbetar helt ideellt. Eftersom det inte i bidragssystemen framkommer någon statistik över ledarna så kan utredningen endast ta hänsyn till föreningarnas inspel från djupintervjuerna.

Endast någon förening kan säga att de har tappat ideella ledare och flera berättar att några ledare har pausats men beräknar återkomma när pandemin är över. Däremot så känner de flesta föreningar en oro på sikt om inte verksamheterna kommer igång som vanligt igen.

Vilken stöttning skulle ni behöva av kommunen

För att få underlag för hur kommunen lämpligast kan stötta föreningslivet i att komma tillbaka till en ordinarie verksamhet, så ställdes frågan i de djupintervjuer som gjordes.

Då de flesta föreningarna befarar att risken till tapp av medlemmar ökar ju längre pandemin är, behövs det en satsning från flera håll. Föreningarna önskar stöttning i marknadsföring och rekrytering av ledare samt möjlighet till uppsökande verksamhet.

Barn och ungas psykiska och fysiska hälsa

Kommunledningskontoret har i uppdrag att skriva en rapport om barn och ungas psykiska hälsa, som syftar till att ge ett underlag till Uppsala kommuns nämnder och

bolagsstyrelser att prioritera och planera arbetet för att främja barn och ungas psykiska hälsa.

Rapporten kommer att innefatta barn och ungas fria tid där föreningsverksamhet och idrott ingår och den tar hänsyn till pandemins effekter. Rapporten grundar sig på undersökningar och rapporter från flera andra aktörers utredningar bland annat Bris, Folkhälsomyndigheten och Region Uppsala. Liv hälsa ung är en enkätundersökning som Region Uppsala genomför vartannat år och riktar sig till barn och unga i årskurs 7, 9 och årskurs 2 på gymnasiet. Rapporten väntas vara klar under maj 2021 och avser undersökning som gjordes 2020.

I de djupintervjuer av föreningar som förvaltningen gjort, kunde ingen förening i Uppsala kommun uppge ifall barn och unga mår sämre vare sig psykiskt eller fysiskt under pandemin. Däremot pekar andra rikstäckande undersökningar som gjorts att barn aktiverar sig mindre och upplever en sämre hälsa.

Med anledning av att förvaltningen inte har något underlag kring barn och ungas hälsa, hänvisar vi till de resultat som framkommer i den rapport som kommunledningskontoret skriver fram och som förväntas antas av kommunstyrelsen under våren 2021.

Tidigare undersökningar

Det har under 2020 gjorts en hel del undersökningar kring barn och ungas fria tid som alla tar hänsyn till pandemin.

Forskning har visat att pandemin ökar risken för psykisk ohälsa bland barn och unga. Förutom förändring av barn och ungas sociala aktiviteter, har restriktionerna i samhället och oron för smittspridning resulterat i att barns fysiska aktivitet har minskat. Fysiska aktiviteter är en välkänd skyddsfaktor med tydlig koppling till barns psykiska välbefinnande.⁷ Enligt en Sifo undersökning har var fjärde barn i åldern 8–18 år rört sig mindre under pandemin jämfört med vad de gör vanligtvis. Bland de äldre 16–18 år, var det nära hälften (46%) som uppgav att de rörde sig mindre nu jämfört med tidigare.

Pandemin påverkar barn och unga olika beroende på hur livet i övrigt ser ut för barnet. Barn som har mindre tillgång till sociala nätverk i vanliga fall, riskerar att bli än mer ensamma. Det gör att även barn och unga med funktionsnedsättning till följd av att de behöver vuxnas assistans, för att få tillgång till sociala mötesplatser.

PEP-rapporten⁸ visar att endast 23% av barn och ungdomar i studien når rekommendationen av 60 minuters fysisk aktivitet om dagen. Ålder och kön hänger också samman med barnens aktivitetsnivå. Var fjärde pojke når rekommendationen jämför med var femte flicka. I tonåren är samma värde endast 12%.

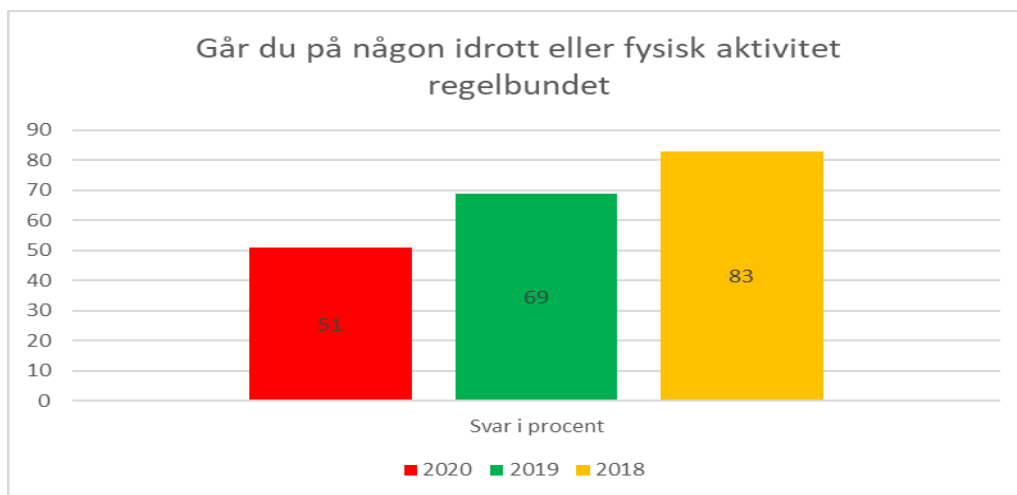
Stillasittande skärmtid är en stor del av barn och ungas fritid vilket inkräktar på sömn och fysisk aktivitet. Under pandemin har skärmtiden dessutom ökat med 30%. På frågan: Går du på någon idrott eller fysisk aktivitet regelbundet? Syns en klar minskning de tre senaste åren.

---

⁷ Bris-rapport

⁸ PEP-rapport 2021

Då vi fortfarande befinner oss mitt i pandemin så går det inte dra några slutsatser av de långvariga effekterna som pandemin innebär för barns uppväxtvillkor. Det krävs mer tid och mer forskning i det ämnet.

Slutsats och förslag på åtgärd

Resultaten som redovisas i rapporten är från mätningar på antal aktiviteter, medlemmar och utbetalda bidrag samt markeringsavgifter och fasta hyresskulder.

Aktivitetsgraden för de 180 föreningar som är bidragsberättigade hos idrotts- och fritidsnämnden har en marginell minskning med 3,4% vilket avser sammankomster och aktivitetspoäng sammanräknat. Riksidrottsförbundets statistik avser 330 föreningar i Uppsala län som visar en minskning på 6,7%. Räknar man endast Uppsalas föreningar så är minskningen på samma nivå som kommunens.

Det går inte att utläsa någon större skillnad mellan pojkar och flickor, däremot kan man se att minskningen av aktiviteter skiljer sig åt beroende på ålder.

De restriktioner som föreningslivet förhåller sig till har påverkat barn och unga olika beroende på vilket år de är födda. I ett första steg stängdes all verksamhet ned för unga födda 2004 eller tidigare. Efter en tid så lättades restriktionen upp och tillät unga födda från 2002 aktivera sig. Trots detta visar statistiken att just åldersgrupper som under hela pandemin fått delta på aktiviteter är de åldersgrupper vars aktiviteter som minskat mest vilket förvaltningen ställer sig frågande till.

Den marginella minskningen gäller även medlemsantalen i de bidragsberättigade föreningarna som visar en minskning från ca 40,7 tusen medlemmar till ca 39,1 tusen vilket motsvarar 1 577 individer. Till skillnad från aktiviteter finns det här tydliga skillnader mellan könen där antal flickor minskade med 5,3% och antal pojkar med 2,5%. Här kan det antas att fler flickor har inomhusidrotter än pojkar.

Att medlemsantalet har minskat men inte antalet aktiviteter kan antas bero på att verksamheterna har delat in barn och ungdomsverksamheten i flera små grupper vilket kräver mer anläggningstid. Föreningar som bedriver sin idrott inomhus drabbas därför hårdare än föreningar som bedriver sin idrott utomhus med stora ytor.

De fritids- och idrottsaktiviteter som tills nu drabbats mest med minskade aktiviteter är parasport och kontaktsporter. Trots pandemi har vissa idrotter ökat sina aktiviteter vilket gäller främst fotboll, simidrott, ridsport och golf.

I jämförelsen mellan aktivitetsbidrag och markeringsavgifter visar att föreningarna har en minskad kostnad för sina aktiviteter med totalt 14%. Det utifrån att kostnaderna för markeringsavgifter har minskat med 17% medan aktivitetsbidraget minskade med 3%. Föreningarnas skulder per den sista december 2020 har ökat med 82% vilket avser de fasta hyreskontrakten medan skulder för markeringsavgifterna minskat med 3%. Det går det inte att uttala sig om orsaker till skuldökningen är en konsekvens av pandemin eller om det är för att möjligheten till betalningsfristen ökat från 30 till 90 dagar.

De föreningar som deltagit i djupintervjuerna uttrycker en oro för framtiden. På grund av att pandemin ännu pågår så ser föreningarna inte vilka effekter pandemin kommer orsaka på sikt. Många av föreningarna menar att i och med att matcher och cuper inte dagsläget exciterar så har många unga svårt att motivera sig till träning vilket leder till att de tror de kommer att tappa två årskullar. Detta kan i förlängningen kan innebära större samhällspåverkan som idag inte går att utröna.

De föreningar som under pandemin har utökat sin verksamhet uttrycker också sin oro över att de kanske måste prioritera bort de ny tillkomna verksamheterna när pandemin är över på grund av att den föreningsverksamhet som i stor utsträckning varit pausad eller omställd återgår till de kommunala anläggningarna vilket föranleder högre tryck och hallbrist.

Trots tidigare års glädjande statistik så vet vi genom andra utredningar och forskningar⁹ att idrotten och föreningslivet inte når alla, att det är stora skillnader beroende på inkomst, bostadsområde men också könsidentitet och sexuell läggning samt att funktionsnedsättningar spelar en stor roll. I de rapporter som släppts och som även tar hänsyn till pandemin visar tydliga bilder om att fler slutar sin idrott och att stillasittandet ökar bland barn och unga vilket också skiljer sig åt mellan ålder och kön. Flickor slutar i större utsträckning sin idrott och är mer stillasittande än pojkar. Man kan även utläsa att effekterna av pandemin slår olika beroende på de ungas livsvillkor och uppväxt.

Då pandemin ännu pågår är det för tidigt att dra några säkra slutsatser om hur den kommer att påverka föreningslivet på sikt för just Uppsala. Men utifrån nationella utredningar, djupintervjuer, framtagna statistik och tidigare lägen kan förvaltningen se att för första gången på 5 år så har Uppsala minskade medlems- och aktivitets-siffror. Förvaltningen antar därför att Uppsalas barn- och ungdomsföreningar står inför samma utmaningar som föreningar i övriga landet.

Förvaltningen föreslår att ta fram åtgärder i nämndens verksamhetsplan för 2022 riktat till tre fokusområdet:

- Rekrytering av ledare
- Rekrytera av medlemmar
- Riktade insatser till de barn och unga som står längst ifrån föreningsidrotten med avseende på:
  - Socioekonomiskt utsatta områden
  - Flickors deltagande
  - Funktionsnedsatta personers deltagande

Förvaltningen föreslår även att arbetet med planering för föreningarnas återgång måste börja redan nu. Arbetet måste inkludera en planering för den verksamhet som

---

⁹ Ung i dag 2021

under pandemin kunnat öka sin verksamhet så att inte brist på halltider orsakar att verksamheterna måste läggas ned under 2022.

Referenser

1. [Bidragsregler barn- och ungdomsföreningar 5-25 år](#)
2. Statistikunderlag från kommunens bidragssystem
3. LOK-statistik Riksidrottsförbundet
4. Svaresformulär från djupintervjuer
5. www.rf.se/bidragochstod/lok-stod
6. Underlag och statistik föreningars skulder
7. [Bris-rapport](#)
8. [PEP-rapport](#)
9. [Ung idag 2021](#)